౧

అర్జంటు పనిమీద వాల్తేరు బయల్దేరాను. త్వరగావెళ్ళి ఇంటరుక్లాసులో పక్కపరుచుకుంటే ఆతరవాత అడిగేవాడుండడు. సహం అందుచేత సూర్యనారాయణను పలకరించలేదు.

అతన్ని ఒకసారి స్టేషనులో పుస్తకాల షాపుదగ్గిర చూశాను. అతనుకూడా మెయిలుకు వస్తున్నాడనే సంగతి అతన్ని ప్లాట్‌ఫాం మీద చూసేవరకూ తట్టలేదు. అప్పటికీ నమ్మకంలేదు. అతనిది మూడోక్లాసు టిక్కెట్టుతప్ప ఇంకోటయిఉండటానికి వీల్లేదు. నిజంగా ప్రయాణంచేసేవాడయితే ఎక్కడో చోటుచూచుకు కూర్చోక ఇంకా ప్లాట్‌ఫాం మీద తారట్లాడతాడు దేనికీ?

కావటాని కతను నాకు బాల్యస్నేహితుడే గాని మా స్నేహంలో ఆప్యాయతపోయి చాలాకాలమయింది. ఇప్పటికి పదిహేను, పదహారేళ్లగా అతను పరమదరిద్రం అనుభవిస్తున్నాడు. తనచిక్కులూ, కష్టాలూ, దురదృష్టమూతప్ప అతనికి మాట్లాడేటందుకేమీ లేకుండాపోయింది. అతనితో మాట్లాడాలని ఎవరికి ఉంటుంది? అతని కష్టాలన్నీ విన్నాక అతనికి తృణమో కణమో సహాయం చెయ్యవలిసి వస్తుందేమోనని అతన్ని తప్పించుకు తిరిగే స్నేహితులుకూడా ఉండవచ్చు. నేను కాదనను. నామటుకు నేను అతన్ని తప్పించుకు తిరగటంలో స్వార్థంఏమీలేదు. నిజానికి అటువంటివాడి ఆర్థిక సమస్య నేనేం తీర్చగలను? ఎప్పుడైనా ఇంత కాఫీ పోయించగలను. రెండురూపాయలు మించకుండా చేబదులివ్వగలను. అందుచేత నాభయం డబ్బుసంబంధభయం కాదు.

సూర్యనారాయణకు ఇంకోరి కష్టసుఖాలు వినిపించుకునేశక్తి పూర్తిగా పోయింది. తన దరిద్రం అతనికో విశిష్టవిషయంగా పరిణమించింది. ఇంకోడికి భార్యపోయినా, పిల్లలు పోయినా అతనికి, "అయ్యో, అట్లాగా, పాపం!" అనే శక్తిలేదు. పోనీ, తనలాగే దరిద్రంలోఉండి ఒడ్డునపడ్డ స్నేహితుణ్ణి అభినందించేశక్తి అయినాలేదు. తన సాటి వాళ్ళంతా ఏదోవిధంగా తనకంటె బాగా ఉన్నారనీ, వాళ్ళకు కష్టాలువచ్చినా తనలాటి కష్టాలు కావనీ, అన్ని కష్టాలలోకీ డబ్బులేని కష్టమే ఎక్కువైనదనీ, జేబులో నాలుగు రూపాయలుంటే ఏ ఇతర కష్టాన్నయినా ఎదుర్కోవచ్చుననీ అతను అభిప్రాయపడ్డట్టు కనిపించాడు. అతనికి అటువంటి అభిప్రాయం కలగటంలో ఆశ్చర్యంలేదు. మనకు ఏది లభించకపోతే అదల్లా అమూల్యంగా కనిపిస్తుంది.

ఏమైనా, రానురాను సూర్యనారాయణతో సంభాషించటంకూడా నాకు దుర్భరంగా పరిణమించింది. అతనిభావాలు నా చెవులకు పైశాచికంగానూ, నీచంగానూ వినిపించేవి. అతన్ని పలకరించటమంటే అతనిలోఉన్న కుళ్లు భరించటమన్నమాటేగాని మరొకటి కాదనిపించేది.

కొద్దికాలంక్రితం అతను పట్నంచేరాడని తెలిసింది. ఏదన్నా ఉద్యోగం దొరికిందేమో. పోనీ పాపం బాగుపడతాడనుకున్నాను. కాని అతనికి ఉద్యోగం ఏమీలేనట్టూ ఊరికేనే తిరుగుతున్నట్టూ, పట్నంలో గొప్పవాళ్ళను కొందర్ని పట్టుకుని వ్రేళ్లాడుతున్నట్టూ విన్నాను. జలగలాగా తగులుకుంటే తృణమో కణమో పారేసే ధనికులైన ఆంధ్రులు పట్నంలో ఉన్నారు, ఫలానివాడికి ఈపాటి సహాయం చేశామని చెప్పుకోవటానికీ, సాటివాణ్ణి హీనంగాచూసే అవకాశం దక్కించుకోవటానికీ సూర్యనారాయణవంటి వాళ్ళకి డబ్బిచ్చేవాళ్ళున్నారు. దురదృష్టవశాత్తూ అతను కవిగాని, రచయితగాని, వక్తగాని, గాయకుడుగాని, శిల్పిగాని కాడు; అయి ఉంటే అతనికింకా బాగా జరిగిపోయి ఉండును.

౨

నేను ఇంటరుక్లాసులో పక్కపరుచుకుని హైముచూస్తే బండి బయల్దేరటాని కింకా ఇరవైనిమిషాల హైముంది. తాపీగా ఒక సిగిరెట్టు కాల్చుకుందామనీ, కనిపిస్తే సూర్యనారాయణను లాంఛనగా పలకరింతామనీ బండీలోనుంచి బయటికి అడుగుపెట్టేసరికి అతనే ప్రత్యక్షమయినాడు. అతన్ని దగ్గిరిగా చూసేసరికి నాకు చెప్పరాని ఆశ్చర్యం వేసింది.

అతను వేసుకున్న కోటు అంతదూరానికి ఖద్దరు కోటల్లే కనిపించిందిగాని దగ్గిరిగా చూస్తే అది ఉన్నికోటు. దానిలోపల సిల్కుచొక్కా. అతని ధోవతికూడా సిల్కుధోవతే —నే ననుకున్నట్టు మాసిపోయిన మల్లు ధోవతికాదు. అతని చేతిలో స్టేట్ ఎక్స్‌ప్రెస్ టిన్ను. వేళ్ళకి రెండుమూడుంగరాలు. అధమం ఒకటైనా రవ్వల ఉంగరం!

అతన్ని చూస్తేనే నామనస్సులో అనేక ప్రశ్నలు బయల్దేరినై. ఏమిటి దీని అర్థం? ఇతను ధనికుడెప్పుడైనాడు? ఎట్లా అయినాడు? డబ్బున్నవాడు ఇంతఖరీదుపెట్టి ఇటువంటి నాజూకులేని గుడ్డలు కొనకపోతే అందులో సహం ఖరీదుతో ఎంతో అందమైన దుస్తులు వేసుకోవచ్చునే? యుద్ధకాలంలో బాగుపడ్డవాళ్లు చాలామంది ఉన్నారు. వాళ్లలో ఇతనులేడని నాకు స్పష్టంగా తెలుసు. ఆరు నెల్లక్రితంకూడా ఇతను పట్నం వచ్చినప్పుడు బికారిగానే ఉన్నాడు. ఈలోపల ఏంజరిగింది? అతని మొహాన ఇప్పటికీ నైచ్యం ఉందనే ఉంది. ఒంటికి సులభంగా సిల్కులు తొడగవచ్చుగాని మనస్సుకు తొడగటం సులభం కాదు.

"ఏమోయ్, జ్ఞాపకం ఉన్నానా?" అన్నాడు సూర్యనారాయణ. నేను సిగిరెట్టు కోసం జేబులో చెయ్యిపెట్టటంచూసి తన చేతిలో టిన్నుతెరిచి, "తీసుకో", అన్నాడు.

సిగిరెట్టు తీసుకుంటూ, "ఎందుకు జ్ఞాపకం లేదూ? ఈమధ్య నడమంత్రంగా నాకేమీ ఐశ్వర్యం కలగలేదే?" అన్నాను. అతనితో అదివరకెన్నడూ అంత క్రూరంగా మాట్లాడ లేదు. కాని ఇప్పటి అతని వాలకంచూస్తే దరిద్రంలో ఉన్నప్పుడే అతను కొంచెం భరించ వీలుగాఉన్నాడనిపించింది. అదివరకు ప్రపంచాన్ని ప్రతిఘటించి పోరాడేవాడల్లే కనిపించిన సూర్యనారాయణ ఇప్పుడు ప్రపంచాన్ని జయించినవాడి మొహంపెట్టాడు.

నా ఎత్తిపొడుపు అతనికి అర్థమయింది గాని అతను చలించకుండా నా కళ్ళల్లోకి చూస్తూ ఒక విషపునవ్వు నవ్వి, "దరిద్రం స్నేహితులను పోగొట్టుతుంది. దరిద్రం పోయినమీదట వచ్చే ఐశ్వర్యం ఆపోయిన స్నేహితులందర్నీ శత్రువులుగా మారుస్తుంది, అన్నాడతను."

కళ్ళల్లోకిచూసి మాట్లాడేవాళ్ళను చూస్తే నాకు మంట. నేనతనికన్న తీక్షణంగా కాస్సేపు అతని కళ్ళల్లోకిచూసి క్షణంలో అతనిచూపు దింపేశాను. అతనిలో సాహసం ఉన్నంతగా ధైర్యంలేదని రూఢి అయిపోయింది. ఆ సాహసమైనా డబ్బుతోవచ్చిన సాహసమే. అతను ఏంచేసి డబ్బుసంపాదించాడో తెలీదుగాని, ఆ సంపాదించిన పద్ధతి గౌరవనీయమైనదై ఉండదు. ఉంటే అతనంత పిరికిగా ప్రవర్తించవలిసిన అవసరంలేదు.

“నువుకొంచెం పొరపాటు పడుతున్నావు, సూర్యనారాయణా. అసలు సంగతి నువు చెప్పిందికాదు; మనకు దరిద్రం వచ్చినప్పుడు మన స్నేహితులంతా మనని శత్రువుగా చూస్తున్నారనుకుంటాం. మనకు మాత్రం వాళ్ళ మైత్రితో అవసరం ఉంటుంది. మనకు మళ్లీ డబ్బువచ్చినాక ఆ అవసరం తీరిపోతుంది. అప్పుడు మనం ఆ స్నేహితులందర్నీ శత్రువులుగా చూడటం ప్రారంభించి వాళ్ళ మీద ఏదో పగతీర్చుకునేవాళ్ళ వైఖరి అవలంబిస్తాం,’’ అన్నాను.

సూర్యనారాయణ మొహంమీది చిరునవ్వు కాస్తా బుస్సున ఇంకిపోయింది. అతను నిప్పుపుల్ల వెలిగించి నా సిగిరెట్టు అంటించి తనది కూడా అంటించుకుని పుల్లను సిగిరెట్టుపొగతో ఆర్పేసి, “నేను నెల్లూరుదాకా వెళుతున్నాను. అంతదాకా నా కంపార్టుమెంటులోకి రాకూడదూ?” అన్నాడు.

“నీది. సెకండుక్లాసు బెర్తా?’’ అని అడిగాను.

అతను నాకేసి ఆశ్చర్యంగా చూసి, “అవును,” అన్నాడు. ఆ విషయం సందేహించే అధికారం నాకులేనట్టు.

“ఎందుకులే? ఇంటరులో చక్కగా పైబెంచీమీద పక్కపరుచుకున్నా. చాలా దూరం వెళ్ళాలి కూడానూ,” అన్నాను.

సూర్యనారాయణ నాతో చెప్పకుండా పెట్టకుండా మాపక్కగా వెళుతున్న టిక్కెట్టుకలెక్టరును పిలిచి నా టిక్కెట్టు సెకండుక్లాసుకు మార్పించటానికి ప్రయత్నాలారంభించాడు.

నాకు సూర్యనారాయణ ప్రవర్తన ఏమీ నచ్చలేదు. కాని ఏంచెయ్యాలో తోచలేదు. టిక్కెట్టు కలెక్టరుముందు సూర్యనారాయణతో కొట్లాటలు ప్రారంభించనా? అప్పుడే అతను నూరురూపాయలనోట్లు పైకితీసి టిక్కెట్టుకలెక్టరు మొహాన ఝళిపిస్తున్నాడు. వాల్తేరు దాకా సెకండుక్లాసులో వెళ్ళటానికి నాదగ్గిర డబ్బులేదు. ఇంటరుక్లాసు కొనటమే చాలా సంకోచిస్తూ కొన్నాను.

ఎక్సెస్ టిక్కెట్టిచ్చి డబ్బుపుచ్చుకుని టిక్కెట్టుకలెక్టరు, చిల్లరతెచ్చి ఇస్తానని వెళ్ళిపోయినతరవాత సూర్యనారాయణ, “నీతో సరదాగా గడుపుదామని ఈపనిచేశాను. ఏమీ అనుకోకు,” అన్నాడు.

చేసేదిలేక సూర్యనారాయణ కూర్చున్న సెకండుక్లాసు కంపార్టుమెంటులోకి మారాను.

3

గంటలుకొట్టారు. ఈలలువేశారు. సాగనంపవచ్చినవారు బండిలోనుంచిదిగి ప్రయాణీకులతో కిటికీలగుండా ఆఖరుమాటలు మాట్లాడారు. ఇంజను మోతమార్చింది, కూతవేసింది. రైలుకదిలింది.

సూర్యనారాయణ నాతో ఏమీ మాట్లాడలేదు. నేను అతనితోనూ మాటాడలేదు.

ళ్వుగంట గడిచింది. రైలుగమనం వేడెక్కి బండి జోరుగా పోతున్నది.

“నీకు నన్నుచూడగానే ఏదో దురభిప్రాయంకలిగింది. అవునా?” అన్నాడు సూర్యనారాయణ.

“ఏమీ కలగలేదు. నీ దుర్దినాలు అయిపోతే నేను సంతోషించటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. దరిద్రం పగవాడికైనా ఉండకూడదని నా సిద్ధాంతం. నువు నాకు పగవాడివైనా కావు. అటువంటప్పుడు నాకు నీమీద దురభిప్రాయం ఎందుకుండాలి?....నా సంతోషం తెలియజేయటానికి నువు అవకాశం ఇవ్వలేదు. జ్ఞాపకం ఉన్నానా అని అడగటంలో నీ ఉద్దేశమేమిటి? నాకున్న ఐశ్వర్యానికే నాకు తల తిరిగిపోయిందనా? అయితే నాకన్న ఐశ్వర్యంలో ఉన్నావు. నీకెంత తలతిరిగి ఉండాలి? లేక వస్తుతహా నీలోలేని దుర్బుద్ధులు నాలో ఏమైనా కనిపెట్టావా? కనిపెట్టినట్టయితే నాతోఎందుకు చెప్పలేదు? స్నేహితుడివికద!” అన్నాను.

నాధోరణికి నివ్వెరపోయి సూర్యనారాయణ, “మాట్లాడిస్తే కరుస్తున్నావేమిటి?” అన్నాడు. అతనీమాట అన్నమీదట అతనిమీద నాకుండిన స్నేహభావం కొంత తిరిగి వచ్చింది. మొదటనే నాతో సమానస్తుడల్లే మాట్లాడిఉంటే నేను కాదనాన్నా?

“చూడు, సూర్యనారాయణా, నీకదివరలో అనేకసార్లు చెప్పాను. నువు అర్థంచేసుకోవటానికి ప్రయత్నించలా. డబ్బురావటంగాని పోవటంగాని అదృష్టమనుకున్నట్టయితే నువు ప్రపంచంమీద పగపట్టకుండా ఉండవలిసింది. కాదు, నీకష్టసుఖాలన్నిటికీ మనుషులే కారకులన్నట్టయితే నువు నీ నిజమైన స్నేహితులెవరో, నీ శత్రువులెవరో స్పష్టంగా తేల్చుకుని ఉండవలిసింది. నువ్వేదీ చెయ్యలేదు, [illegible] చెయ్యలేదు. నీ స్నేహితుల అవసరం గుర్తించావు, కాని అందరూ నీకు శత్రువులే అని నమ్మావు. నావంటి అభిప్రాయాలు కలవాడికి నీ ప్రవర్తన ఎట్లా నచ్చుతుంది? మేమెవ్వరమూ కష్టాలుపడలేదనుకున్నావా? అంతమాత్రాన మాకూ ప్రపంచానికీ ఉన్న సంబంధం మరిచిపోయినామా? మరిచిపోలేదు. పైపెచ్చు ఆ సంబంధాన్నిగురించి అనేక కొత్తవిషయాలు నేర్చుకున్నాం. నువ్వూ ఆపనే చేసిఉండవలిసింది. దరిద్రస్థితిలో నిన్ను చూసినప్పుడల్లా, ‘అవకాశం దొరికితే ఈమనిషి ధనికుడి మనస్తత్వం అవలంబిస్తాడు,’ అని నా కనిపించేది. ఇప్పుడది కళ్ళారా చూశాను. నా టిక్కెట్టు సెకండుక్లాసుకు మార్పించటమూ, నూరురూపాయల నోట్లకట్టలు మా మొహాలమీద ఝళిపించటమూ నాకు నచ్చలేదు. ఎక్కడివీ కట్టలు?”

సూర్యనారాయణ వెంటనే నాకు సమాధానం చెప్పలేదు.

“ఇష్టంలేకపోతే చెప్పకు. నువు దరిద్రంలో ఉన్నప్పుడు ఎట్లా గడుస్తున్నదని నిన్నెన్నడూ అడిగినపాపాన పోనివాణ్ణి, ఈ డబ్బెక్కడిదంటే చెప్పటం నీకిష్టం లేకపోవచ్చు. కాని నా ఉద్దేశంలో దరిద్రం అవమానకరంకాదు. ఖరీదైన గుడ్డలు వేసుకుంటామనీ, సెకండుక్లాసులో ప్రయాణం చేస్తామనీ మనలో ఎవరమూ సంఘానికి గ్యారంటీ ఇవ్వలేం. అటువంటి గ్యారంటీ

అడగటానికి సంఘానికి అధికారంలేదు. కాని నువు ఒకప్పుడు దరిద్రం అవమానంగా భావించావు. సాధారణంగా డబ్బు పోగొట్టుకునే పద్ధతులకన్న డబ్బు సంపాదించే పద్ధతులే చాలా హేయంగానూ, నీచంగానూ ఉంటై. అందుచేత అడుగుతున్నాను." అన్నాను.

సూర్యనారాయణ పౌరుషంగా, "నేను నీచంగానే డబ్బు సంపాదిస్తున్నాను. మర్యాదగా బతకటానికి ప్రయత్నించిన రోజుల్లో పదిరూపాయలనోటు చేతపట్టటం బ్రహ్మప్రళయంగా ఉండేది. నువ్వొకడివి నాతో మామూలుగా మాట్లాడావేమో, నా పాత స్నేహితులంతా మొహంతప్పించారు," అని ప్రారంభించాడు.

"నేనూ నీతో మామూలుగా మాట్లాడలేదు. నువు మాకవకాశం ఇవ్వలేదు. నీతో నామాదిరిగా బాధపడ్డవాళ్లు కొందరున్నారు. నాకుతెలుసు," అన్నాను.

"ఉద్యోగంకోసం ప్రయత్నించాను. అదీ దొరకలేదు. నా ఖర్మం ఇట్లాకాలిందిగాని మా నాన్న బాగా బతికినవాడు. ఆయన స్నేహితుల్లో లక్షాధికార్లున్నారు. ఒక్కడుకూడా సహాయంచెయ్యలేదు. కొందరు నాకు దర్శనంకూడా ఇవ్వలేదు. వాళ్ళనుంచి నేను నౌకరి అడిగానుకాని దానధర్మం అడగలేదు. అడిగినా చెయ్యగలవాళ్ళే. వాళ్ళు విలాసాలకోసం ఖర్చుపెట్టేదాన్లో నా అవసరఖర్చు ఎన్నోవంతోలేదు. వాళ్ళమీద నేను పగపట్టటం తప్పా ?"

"వాళ్ళు మీనాన్ననెరిగిన పాపాన నువు వాళ్లమీద పగపట్టావుగాని, దేశంలో ఇంకా ధనికు లెందరులేరు? వాళ్ళమీద పగపట్టావా? పట్టిమాత్రం ఏంచెయ్యగలవు ? వాళ్ళు కొన్ని పద్ధతులమీద ధనికులు కాగలుగుతున్నారు. ఆ పద్ధతులు అమలులోఉన్నై. వాటినిమార్చటానికి నువ్వేమైనా ప్రయత్నించావా ?"

"సంఘాన్ని మార్చటమేనా నాపని ?"

"కొంతమంది అటువంటి చాదస్తంగలవాళ్ళున్నారు."

"ఉంటే ఉండనీ. నాపని పగతీర్చుకోవటం ?"

"ఎట్లా ?"

"వాళ్ళ పద్ధతులే వాళ్ళమీద ప్రయోగించాను."

"ఏమిటా పద్ధతులు ?"

"మిగతా నీతి నియమాలన్నీ డబ్బుకు తీసికట్టన్నట్టు ప్రవర్తించటం....నేను వ్యాపారంలో ప్రవేశించాను."

"నీకు పెట్టుబడి ఎక్కడిది ?"

"మన మాధవరావుకు పెట్టుబడి ఎక్కడిది ? కానీ లేకుండా లిమిటెడ్ కంపెనీ పెట్టాడు. ప్రజలడబ్బుతో వ్యాపారం సాగించాడు. లాభంలో అయిదోవంతు కమిషను కింద కొట్టేశాడు. మేనేజింగు ఏజెంటనే పేరుతో చక్కని జీతం పుచ్చుకున్నాడు. దగావ్యాపారంచేశాడు. లాభాలన్నీ తనే తినేసి కంపెనీ దివాలా ఎత్తించాడు. ఇట్లా సంపాదించిన లోకులడబ్బుతో నాలుగు కంపెనీలు పెట్టాడు. ఒకనాడు వందరూపాయ లప్పుపుట్టని మాధవరావుకు లక్షరూపాయ లెక్కణ్ణించి వచ్చినై ?"

"నువుకూడా కంపెనీ పెట్టావా ?"

"నా పెట్టుబడి లోకుల కష్టార్జితమైన డబ్బుకాదు. ధనికుల కుమార్తెలూ, భార్యలూనూ !"

"అదేమిటి ?" అన్నాను నిర్ఘాంతపోయి.

"మాధవరావు భార్య నాకెప్పుడు కావాలన్నా వెయ్యిరూపాయలు చేబదులిస్తుంది.... మనిషి మాంసం ఖరీదైనది. ఒకంతట ఖర్చయిపోదు .... యుద్ధంలో జనంకొందరు తెగబలిశారు....నా క్లయింట్లు చాలా పెద్దవాళ్ళు. వాళ్ళు నాకు "కానిమారా"లో విందులు కుడుపుతారు.... భార్యాభర్తలిద్దరూ నాక్లయింట్లుగాఉన్న కేసులుకూడా ఉన్నై."

"నువ్వేంచేస్తావ్ ?"

"చాలా అమాయికమైన ప్రశ్నవేశావు. నేను పబ్లిసిటీలో ఆరితేరాను. నా సరుకులు నాక్లయింట్లకు నచ్చేటట్టు చెయ్యటమూ, నా వ్యాపారంలో వారికి ఆసక్తికల్పించటమూ, ఆ ఆసక్తి దిగజారకుండా చూస్తూఉండటమూ, వారికి ప్రమాదంరాకుండా పైపెట్టున కనిపెట్టి ఉండటమూ నాపని. నీవయువల నా క్లయింట్లు సాధారణంగా జారిపోరు. మొదట కొద్దివ్యాపారం ఇచ్చినవాళ్ళు క్రమంగా పెద్దవ్యాపారం ఇస్తారు."

నా చెవులు నేను నమ్మలేకపోయాను.

"ఎవరన్నా బయటపడి అల్లరి అయితే?" అన్నాను.

"కాకుండాచూస్తాను. ఖర్మంచాలక అయే సూచన కనిపిస్తే అందరికన్న ముందు నేనే అల్లరి ప్రారంభిస్తాను. మొత్తంమీద నా క్లయింట్లు నన్ను భయభక్తులతో చూడటం నేర్చుకుంటారు."

"నిన్ను వీళ్ళు ఏవిధంగా దగ్గరికి రానిస్తారు ? నీసంగతి వాళ్ళు తెలుసుకోరా ?"

"పిచ్చివాడా! అవినీతిపరులను సంఘం దూరంగా ఉంచుతుందని భ్రమలోఉన్నావు. అటువంటిదేమీలేదు. నేను మనుషుల్ని—కాస్త కలవాళ్ళను—ఆకర్షించినట్టుగా నువ్వాకర్షించనేలేవు. నువు వాళ్ళ దౌర్బల్యాన్ని బలపరచావు. నేనూ బలపరుస్తాను".

సూర్యనారాయణ ధోరణి వింటున్నకొద్దీ నాకు ఏవగింపుకలిగింది. తానేదో చాలా ఘనమైనపని చేశానని అతను అనుకుంటూ ఉండాలి; తాను సంపాదించే డబ్బునుబట్టే తన విజయాన్ని కొలిచిఉండాలి.

కాని అతన్ని నేను పల్లెత్తుమాట అనలేదు. అనటానికి నాకే మధికారంఉంది? దేశంలో అవినీతిగా డబ్బుగడించే అధము లెంతమందిలేరు ? అటువంటివాళ్ళు అనేకరంగాల్లో ప్రముఖులుగాకూడా ఉంటున్నారు. వాళ్ళని నేనేమనగలిగాను? లోకమంతా సూర్యనారాయణ మోస్తరుగానే డబ్బును ఆరాధిస్తున్నది. వస్తువులూ, హృదయాలూ, భావాలూ, విశ్వాసాలూ, అంతరాత్మలూ కూడా డబ్బు కమ్ముడుపోతున్నై. "మనిషి మాంసం" అమ్ముడుపోతే వచ్చిందా ? "మనిషిమాంసం"లో వ్యాపారం సాధ్యమైనప్పుడు ఎవరో ఒకరు ఆ వ్యాపారం చెయ్యకుండా ఉండరు. సూర్యనారాయణ ఆ వ్యాపారం సాగిస్తున్నాడు. తన క్లయింట్లను తృప్తిపరుస్తున్నాడు. వారి నాగరికతకు అవమానం కలిగించని వేషభాషలు అవలంబించాడు.

అతనితో నాకెందుకు మధ్యపేచీ ?